

мо е дълбоко скрит талант във всеки човек. Този талант носи спецификата на кукленото изкуство. И точно този талант трябва да се открива и развива в новото поколение кукленици.

Разбира се на фестивала имаше и училища, които ни показаха спектакли само с кукли. Но играта с тях не отиваше по-далеч от елементарната имитация на човешкото поведение. Това също не беше голямото куклено изкуство, към което се стремим. При него сценичният образ се ражда от сложния синтез между актьора и куклата, от метафоричния език, от изобретателността и фантазията, с които се обединяват всички компоненти в единно цяло.

И вместо да откриваме и развиваме все повече изразните средства на своето изкуство, ние бързаме да заменим куклата с живия актьор. Така е по-лесно, но не и по-интересно.

Доказаха го куклените възпитатели на Литовската академия за музика и театър от Вилнюс със спектакъла „Приказки на пчелите за шестте чувства“. Те показаха изключително висока култура на сценичното присъствие на живия актьор, който се отнася със заразителна вяра и наивност към куклите, с които играе и нескрито уважение към детския зрител, за когото играе.

Връхната точка на фестивала постави Петербургската теат-

рална академия с цялостното си представяне, включващо и богата изложба от творби на куклени сценографи под ръководството на проф. Хавральяова. Венецът на това представяне бяха абсолютистите от майсторския клас на Руслан Кугашов с необикновено силния спектакъл „Ние“ по книгата на Евгений Замятин. Това беше христоматиен пример за многообразието от творчески възможности, които предоставя един сполучлив синтез между актьора и кукла.

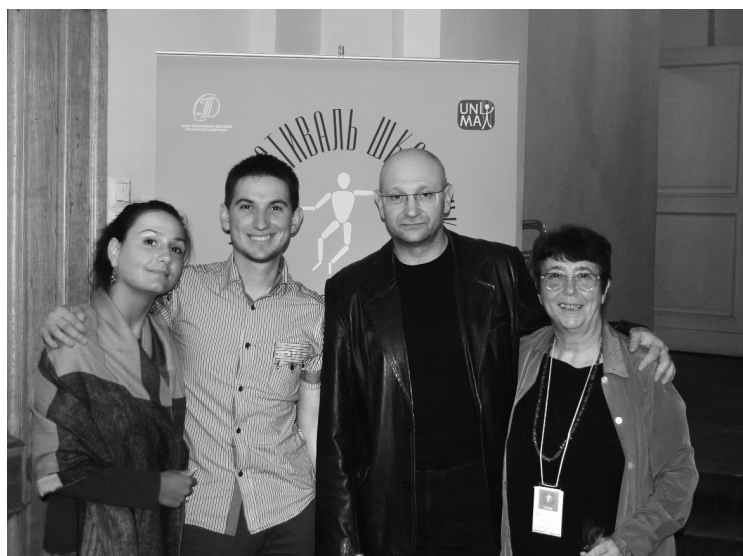
Благодарение на тези и подобните на тях спектакли I Световен фестивал на училищата по куклено изкуство недвусмислено показва, че тревога има, но и *надежда има!* ■

Когато обичта ни води или Една история с кукли

Михаил Байков

Пътувайки в самолета за Санкт-Петербург, се опитвам да се сетя кога за пръв път родителите ми ме заведоха на куклен театър. Връщам се назад в годините, спомням си времето преди училище, след което годините бързо се изтъркалят, ето ме сега в Академията, а някак първата среща ми се губи. Споменът липсва, просто защото го няма. Дали защото нямаха време или възможност, но родителите ми, така и не намираха време да ме забедат в градския куклен театър през почивните дни. С напрегването на годините обаче бързо компенсирах тази липса. Първо научих пътя до кукления театър, след това приучих и билетопродавачката да ме пуска без придружител, а най-накрая успях и да обикна куклата. Съвсем наскоро забедох майка ми в Столичния куклен театър да гледаме заедно една постановка. Тя се разплака. Не беше гледала с години куклен театър. А дали не ѝ беше за пръв път? Не посям да попитам...

Кацайки в Петербург, усетих възлението, което нахлува в кръвта ми. Не бях за пръв път в Русия, но въздухът тук е друг, атмосферата е друга. Като че ли целият град се е настроил фестивално. Всички кукли са се събрали, готови за панаир, готови да играят, да се срещат на сцената. Сцената на I световен фестивал на училищата по куклено изкуство, на която от 25 август до 5 септември 2010 г. кукленици от цял свят си дадоха среща. Идеята на този мащабен проект се ражда година по-рано в Екатеринбург, когато изпълнителният комитет на УНИМА възлага на Съюза на театралните дейци на Русия да организира събитието. Давид Бурман - президент на международния фестивал „Кукарт“ и артдиректор на I световен фестивал се заема с тази задача.

В Дома на актьора, където се настаняхме в началото, програмата отдавна бе започнала. Хора, кукли - всеки бързаше занаякче. От време на време се чуваша аплодисменти, след което тихо заглъхваха. Англичани, немци, руснаци, французи, украинци, българи - опитвах се с поглед да разпозная всеки един, изкачвайки стълбите на този стар дом на Невски проспекта. Суматоха, като при Радичков, но с кукли и то - много кукли. Доjde вечерта, а с нея и първите спектакли от фестивала. „Приказки на пчели за шестте чувства“ на Литовската академия за музика и театър удари началния гонг. Студентите от Вилнюс представиха интересен спектакъл, базиран на сензитивния театър, на въздействието върху зрителите и участници в спектакъла чрез музика, гонир на

Художественият директор на фестивала Давид Бурман, проф. Дойчина Синигерска и студентите от IV курс „Театрознание и театрален мениджмънт“ Анастасия Траянова и Михаил Байков.

Lacrimosa

различни вещи до тях, чрез пресъздаването на множество от образи на животни в съзнанието и въображението им и не на последно място с интересна история, която кара тялото ти да настръхне. Литовците показаха добра творческа координация. Присъствието им на сцената бе силно и енергично, а заради емоциите, които създаваха у своите избраници, спокойно можем да отнесем спектакъла им към екстатичния театър.

Същия ден успях да намеря време и за Бруно. Бруно Пилз и неговия спектакъл „Lacrimosa“ е може би най-силното присъствие на немската школа на фестивала. Макар и петте немски представления да имаха базисни разлики в своя естетически характер, спектакълът на Пилз по реквиема на Моцарт имаше една особена амалгама между чар и страх, между удивление от видяното и любопитство от начина, по който го прави. Създаден на принципа на визуалната измама, „Lacrimosa“ засяга темата за живота, който изтича между пръстите ни, докато гледаме телевизия и се чудим как да го изпълним със смисъл. И точно когато си казваме, че „това не може да ми се случи“, виждаме себе си на същия този екран, седнали в същия този фотьойл, в очакване божествената ръка да прибере и нас на онзи свят. Гледах представлението два пъти. Веднъж като зрител и веднъж при Бруно, който, докато водеше куклата, ми разкри и тайната на своето представление.

Друг интересен спектакъл беше коледният „Белият сън за бяло Рождество“ на Харковския държавен университет по изкуствата. Визуалната среда, която бяха пресъздали украинските студенти, безспорно радваше най-много. Красивите кукли, добре обиграни, ефектното сценично осветление и усещането за магия в коледната нощ бяха най-ценните неща, които режисьорът

Оксана Дмитриева и нейните млади колеги са успели да постигнат.

В „Шагал“ на същия екип, куклата се настани между нас, а актьорите заложиха на експресивността на своите тела, в опит да представят най-популярните картини от творчеството на големия художник.

И какво е куклен фестивал, ако на него не присъстват петрушки. Един добър опит видяхме в „Панаир на петрушките“ на Иркутското театрално училище, последван от серия други по време на целия фестивал. И докато някои се вдъхновяваха от Петрушка, други го правеха с творчеството на Фелини. Така във финландското „Циркът на Джелсомина“ на Академията по изкуства в Турку авторът се спира на историята на Дзампано, човек с железни мишници. Една северна история за човека, железната кукла и човеишкото в нея.

Безспорно най-силният ден на фестивала за мен беше отделения на домакините. Дали защото искаха да се представят най-добре и да не разочароват своите гости или просто защото са най-добрите – това не стана ясно. Театралната академия в Санкт-Петербург показва студентски работи на свои възпитаници от II, III, IV и V курс, като успяхме да видим пълна театрална палитра – от етюди и работа с предмети, през режисура за куклен театър в спектакъла „Таралеж и маргаритка“, до граматично представление, каквото по-скоро беше „Шекспир-лаборатория“ на петокурсниците от майсторския клас на Руслан Кудашов. Впрочем трябва да кажа, че това бяха и едни от най-интересните погледи към големите трагедии на Шекспир, които съм гледал досега – „Макбет“, „Отело“, „Крал Лир“, „Хамлет“ и особено сцената „Мишеловката“, която студентите на Тумина и Кудашов изиграха блестящо.

Внимание заслужават и двата спектакъла на френс-

ката школа. „Сигнали“ на студентите от Шарлевил-Мезие е особен вид представление, което съчетава в себе си играта с кукла и паралелно с това, рисуването на сюжета върху стъкло. По този начин на сцената присъстват два образа – единият на куклата, а другият на неговите страхове и терзания. В конфликта между визуалния и реален образ на куклата се ражда драмата на героя. В „Лего“ – също дипломен спектакъл, Полина Борисова, избрала да учи във Висшата школа по куклено изкуство в Шарлевил-Мезие, представи своя актьорски и режисьорски прочит на историята за леля Бланшет. Доста експресивен спектакъл в своята краткост, забавен и иновативен.

Шагал

На финала няма как да не спомена акцента на фестивала – спектакъла „Ние“ по Евгений Замятин. Отново блестяща работа на Руслан Кудашов и неговите студенти. Силно присъствие на сцената, добра работа с куклите, добра пластика на актьорите, добра сценична реч, въздействащо сценично решение на спектакъла (в това число музикалното оформление и художественото осветление), силни акценти и ярки символи. Представление, което се цели право в целта, което не спестява нищо от действителността, такава, каквато е била. Дръзко, смело и професионално, едно от малкото, които ти взема дъха, заради което и заслужи своите аплодисменти.

Извън театралната програма, в паралелно протичащите събития на I световен фестивал на училищата по куклено изкуство място намериха и различни уъркшопове по мениджмънт, представяне на книги, презентация на проекти, специални улични програми с петрушки, театрални уроци за деца и др., които допълниха цялата картина на събитието. Сред гостите на фестивала бяха едни от най-големите имена в кукления театър. Там беше проф. Хенрик Юрковски (драматург, театрален критик и научен изследовател, почетен президент на УНИМА и автор на бестселъра „Метаморфози на кукления театър през XX век“, издаден и на български). Освен него там бяха и Жак Трюдо – Генерален секретар на УНИМА, Марек Вашкил – президент на комисията по образование към УНИМА, Валерий Шадски – педагог и режисьор в Рязанския куклен

театър. От България участниците, които присъстваха на фестивала, бяха проф. Николена Георгиева, една от създателите на висшето образование по куклен театър в България, проф. Дойчина Синигерска и проф. Анастасия Савинова – все преподаватели в театралната ни Академия. Заедно с тях участие във фестивала взеха и студенти по театрознание и театрален мениджмънт от НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“ в София.

I световен фестивал на училищата по куклено изкуство завърши, но с него не свърши емоцията и фестивалният дух, които форумът носеше. Прибирайки се към България, се замислих, дали ще имам възможност да присъствам и на неговото второ издание. Организаторите обещаха, че ще има такава. Ще бъде на олимпийския принцип и го II световен фестивал ще трябва да изчакам четири години, но готовога в мен остава жив споменът от всички онези срещи с изкуството на кукления театър. В мен продължават да живеят приказките за малките баби Яги, таралежите и техните маргаритки, всички петрушки и герои от кукления свят. Поживем – увидим, казват руснаците. И аз знам, че ще се видим на следващото издание, знам го.

Ние

